

ФАРМАЦИЯ КАЗАХСТАНА

#1 ЯНВАРЬ-ФЕВРАЛЬ 2021 Г.

ФАРМАЦИЯ И КЛИНИЧЕСКАЯ ФАРМАКОЛОГИЯ

Крем "Финотерб"
при лечении
грибковых заболеваний кожи

КЛИНИЧЕСКАЯ МЕДИЦИНА

Новые технологии в лечение
гидроцеле у взрослых
и детей

ОБЩЕСТВЕННОЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЕ

Нужно ли развивать
фито-рынок Казахстана?

ТЕХНОЛОГИЯ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОГО ПРОИЗВОДСТВА

Ziziphora clinopodioides lam.
Перспективті дәрілік түрінің
ерекшеліктері және таралуы

Ежемесячное издание для работников органов управления здравоохранением, в том числе фармацией, врачей, провизоров, фармацевтов и широкого круга специалистов, работающих в сфере обращения лекарственных средств, изделий медицинского назначения и медицинской техники, сотрудников медицинских вузов и колледжей.

Журнал входит в Перечень изданий, рекомендуемых Комитетом по контролю в сфере образования и науки Министерства образования и науки Республики Казахстан для публикации результатов научной деятельности, индексируется в РИНЦ.

ОСНОВНЫЕ РАЗДЕЛЫ:

- Законы и нормативные правовые документы, регламентирующие сферу обращения лекарственных средств.
- Актуальная информация о лицензировании, регистрации, сертификации и стандартизации лекарственных средств, оперативные материалы Фармакологического и Фармакопейного центров Минздрава РК.
- Анализ фармацевтического рынка республики и стран СНГ, тенденций и проблем его развития.
- Новости медицины и фармации, клинической фармакологии, поиск, исследования и эксперименты в области разработки и создания новых эффективных медицинских препаратов, в том числе отечественного производства.
- Мнение специалистов и экспертов о лекарственных препаратах, презентация фармацевтических и медицинских компаний и их продукции, а также широкое освещение практической деятельности аптечных организаций и медицинских центров.
- Материалы по истории медицины и фармации республики.
- Консультации специалистов по вопросам, касающимся фармации, регистрации и перерегистрации лекарственных средств, медицинской техники и изделий медицинского назначения.

ТАРИФЫ НА РАЗМЕЩЕНИЕ РЕКЛАМЫ:

Публикация научной статьи*
(объемом до 10 страниц) - **15 000 ТЕНГЕ**

Размещение рекламных
материалов на обложке - **70 349 ТЕНГЕ**

Размещение рекламных
материалов на внутренних страницах - **64 629 ТЕНГЕ**

Размещение рекламных
материалов в формате
социальной рекламы (коллаж) - **29 900 ТЕНГЕ**

Примечание: *за каждую страницу свыше 10 страниц,
доплата 1000 тенге за страницу

Ежемесячный журнал о рынке лекарственных средств и медицинских изделий

РГП на ПХВ «Национальный центр экспертизы лекарственных средств
и медицинских изделий» Комитета медицинского и фармацевтического контроля
Министерства здравоохранения Республики Казахстан

Редакционный совет

А.И. Гри-зодуб (Украина)
Д.В. Гринь-ко (Беларусь)
А.З. Зурди-нов (Кыргызстан)
Калиева Ш. С. (Казахстан)
И.Р. Кулма-гамбетов (Казахстан)
В.Н. Лок-шин (Казахстан)
М.К. Маме-дов (Азербайджан)
Т.С. Нурго-жин (Казахстан)
Д.А. Рождественский (Россия)
Д.А. Сычѐв (Россия)
Елена Л. Хараб (США)

Редакционная коллегия

Н.Т. Алдиярова
А.Е. Гуляев
П.Н. Дерябин
М.И. Дурманова
Х.И. Итжанова
Ж.А. Сатыбалдиева
З.Б. Сахипова
Е.Л. Степкина
А.У. Тулегенова

Адрес редакции:

050004, РК, г. Алматы,
пр. Абылай хана, 63, оф. 215,
тел.: +7 (727) 273 03 73,
+7 (747) 373 16 17 (WhatsApp).
E-mail: pharmkaz@dari.kz;
веб-ресурс: www.pharmkaz.kz.

Территория распространения

Казахстан, Россия, Украина,
Узбекистан, Кыргызстан,
Беларусь, Азербайджан,
Латвия, Литва,
Пакистан, Турция

Журнал зарегистрирован
Министерством культуры,
информации и общественного согласия
Республики Казахстан.

Свидетельство об учетной регистрации
№3719-Ж от 19.03.2003 г.

Контактные телефоны:

+7 (727) 273 03 73, +7 (747) 373 16 17.

Подписной индекс: 75888

Ответственность за рекламу несет рекламодатель.

Мнение редакции может не совпадать с мнением автора.

Перечень изданий, рекомендуемых Комитетом по контролю в сфере образования и науки Министерства образования и науки Республики Казахстан для публикации основных результатов научной деятельности (приказ Комитета от 10.07.12 г., №1082), индексируется в РИНЦ (на платформе научной электронной библиотеки elibrary.ru).

В журнале используются фотоматериалы и изображения из открытых интернет источников.

СОДЕРЖАНИЕ

ФАРМАЦИЯ И КЛИНИЧЕСКАЯ ФАРМАКОЛОГИЯ

А.Я. Утепова, З.Н. Досумбекова. Ауыз қуысы шырышты қабығының герпестік зақымдануы бар науқастарды кешенді емдеуді ацикловир, медовир қолдану.....	4
А.М. Оспанова. Крем "Финотерб" при лечении грибковых заболеваний кожи.....	6
С.Ж. Серикбаева, Н.Ж. Орманов. Влияние гирудотерапии на вегетативные нарушения после перенесенной коронавирусной инфекции.....	8
А.Ю. Толстикова, С.З. Ешимбетова. Проблема зависимости от синтетических наркотиков и современные подходы к психофармакотерапии.....	12

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ

А.Нургалиева, А.Е. Ерлан, А.М. Бабашев, Г.Асан. Теоретические основы адаптации студентов К учебным нагрузкам посредством гипоксических тренировок.....	16
--	----

КЛИНИЧЕСКАЯ МЕДИЦИНА

С.З.Ешимбетова, А.Ю.Толстикова. Комплексное лечение резистентной формы шизофрении, преимущественно, с негативными симптомами.....	20
С.И. Ибрагимова, Г.А. Джунусбекова, Г.О. Нускабаева. Распространенность предиабета у лиц с ожирением.....	25
А.Г. Исаева, Л.Ш. Касенова, Л.Д. Бекжанова, А.М. Абдукалыков, З.М. Аташова, Н.М. Аскарлова. Проблемы сочетания туберкулеза органов дыхания с муковисцидозом.....	28
С.Ж. Серикбаева, Н.Ж. Орманов. Нейрореабилитация гирудотерапией когнитивных нарушений после перенесенной коронавирусной инфекции.....	31
Қ.Р. КҮНЕШОВ, Ш.М. СЕЙДИНОВ, Е.А. ПЕРНЕБЕКОВ. Новые технологии в лечение гидроцеле у взрослых и детей.....	36
Қ.Р. КҮНЕШОВ, Ш.М. СЕЙДИНОВ, Ж.И. БАЙТҰРСЫНОВ. Гидроцеле науқастарындағы склеротерапия.....	39
Е.Ғ. САРУАРОВ, Г.О. НУСКАБАЕВА, К.С. БАБАЕВА, К.С. ИДРИСОВ. Жүрек-қан тамыр ауруларын анықтау үшін қолданылатын негізгі шкалалардың қауіптілік көрсеткішін анықтаудағы сенімділігі.....	44
Р.С. Кузденбаева. Симптоматический эритроцитоз.....	46
С.Ж. Серикбаева, Г.С. Кайшибаева, Г.Б. Абасова. Влияние гирудотерапии на инсомнические нарушения после перенесенной коронавирусной инфекции.....	48

СОДЕРЖАНИЕ

ОБЩЕСТВЕННОЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЕ

- А.Я. Утепова, Ш.М. Атенова. Распространенность кариеса зубов у детей и проведение образовательной программы профилактики среди дошкольников и школьников младших классов..... 55
- Ә.Р. Жақсылық, Л.К. Көшербаева. Алғашқы медициналық-санитарлық көмек ұйымындағы орта медициналық персоналдың кадрлық әлеуетін жоспарлау..... 52
- К.Н. Дюсупова, Ж.Т. Уап, В.Б. Камхен. Состояние психического здоровья медицинских работников (на примере восточно-казахстанского областного специализированного медицинского центра)..... 58
- Г. Б. Нуралиев, А. А. Бабаева. Нужно ли развивать фито-рынок Казахстана?..... 62
- Ж.А. АМАНТАЕВА, Л.К. КОШЕРБАЕВА. Медициналық қ көмектің сапасын жетілдіру мақсатында алғашқы медициналық-санитарлық көмек ұйымдарында пациенттердің шағымдарын басқару..... 65

ОЦЕНКА ИЗДЕЛИЙ МЕДИЦИНСКОГО НАЗНАЧЕНИЯ И МЕДИЦИНСКОЙ ТЕХНИКИ

- А.Мынбай, У.С.Кемельбеков, А.Т.Олжабай. Исследование материалов защитного комплекта от особо опасных инфекций тип I-IV на пропускание атомосферных аэрозолей и пыли на анализаторе частиц и методом микроскопии..... 70

ТЕХНОЛОГИЯ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОГО ПРОИЗВОДСТВА

- К.Г. Гафурова, К.К. Кожанова, Б.Г. Махатова, С.Е. Момбеков. Жоңғар сиырқұйрығын (*Verbascum Songaricum Schrenk*) дәрілік шикізат ретінде пайдалану перспективалары..... 78
- А.А. Анарбек, А.Т. Мамурова, Н.З. Ахтаева, С.Т. Назарбекова, А.Б. Ахметова, Л.Н. Киекбаева, Л.К. Бекбаева, А.С. Нурмаханова, А.С. Сейлхан, Н.М. Ибишева. *Ziziphora clinopodioides lam.* Перспективті дәрілік түрінің ерекшеліктері және таралуы..... 80
- А.Т. Мамурова, А.Т. Исаханова, О.Б. Тлеуберлина, Н.З. Ахтаева, А.Б. Ахметова, Л.Н. Киекбаева, Л.К. Бекбаева, А.С. Сейлхан, Б.Б. Осмонали, А.Ж. Темірбай. Қырғыз Алатауы өсімдік жамылғысында кездесетін дәрілік *Sarparis Spinosa L.* (с. *Herbacea Willd.*) Өсімдігінің морфологиялық және экологиялық ерекшеліктері..... 83
- Г.Б. Әбілжан, Қ.Қ. Қожанова, С.Е. Момбеков. Түктесін сіркеағаш (*Rhus Typhina L.*) Өсімдігінен сұйық экстракт алу технологиясы..... 87

ЮБИЛЕЙ

- Профессору Алме Боранбековне Шукирбековой – 60!..... 90

biological diversity. The flora of the region is of great interest both economically and scientifically. The medicinal plant *Capparis spinosa* L. grows mainly in the deserts, semi-deserts and steppes of Central Asia. This species is well adapted to various abiotic conditions (drought, salinization, temperature changes, and other environmental factors) and was therefore chosen as the subject of this study. The aim of this work is to "Identify the botanical features of the medicinal plant *Capparis spinosa* L. (*C. herbacea* Willd.) found in the vegetation cover of the Kyrgyz Alatau". In the course of research, classical botanical (route-reconnaissance; ecological-systematic;

ecological-geographical) methods were used. The plant can change its leaf, stem and root structure when it encounters dry areas. The xylem and fibrovascular system are enlarged, and the transit area between the root and stem is enlarged to increase water absorption and storage capacity. Characteristics of ecological features of *Capparis spinosa* L. showed that in the Kyrgyz Alatau within the Merke district of the Zhambyl region *C. spinosa* L. they were found only in arid slopes, and in stony-clay soil. **Key words:** *Capparis spinosa* L., Kyrgyz Alatau, morphology, ecological feature, current state.

УДК: 615.322:582.746.66

Г.Б. ӘБІЛЖАН, Қ.Қ. ҚОЖАНОВА, С.Е. МОМБЕКОВ,
С.Ж. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университеті КеАҚ

ТҮКТЕСІН СІРКЕАҒАШ (*RHUS TYRHINA* L.) ӨСІМДІГІНЕН СҰЙЫҚ ЭКСТРАКТ АЛУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

Түйін: Бұл мақалада түктесін сіркеағаш (*Rhus tyrhina* L.) өсімдігінен сұйық экстракт алу технологиясы көрсетілген. Сұйық экстракт алу үшін экстрагент ретінде 70% спирт алынды. Туімді әрі оңтайлы әдіс ретінде перколяция әдісі қолданылды.

Түйінді сөздер: түктесін сіркеағаш, перколяция, сұйық экстракт.

Кіріспе. Қазіргі таңда дәрілік өсімдік шикізаттарынан алынатын препараттарға, яғни фитопрепараттарға деген сұраныс жоғары деңгейде. Сонымен қатар қазіргі уақытта өсімдік тектес емдік дәрі-дәрмектер медициналық тәжірибеде маңызды орын алады. Өйткені олардың құрамында биологиялық белсенді заттардың болуына байланысты, оларды көптеген ауруларды емдеу және алдын алу мақсатында қолданады. Қазақстан жері дәрілік өсімдікке бай, ғылыми медицинада жүйелі түрде зерттелмеген болашақта зерттеуді қажет ететін дәрілік өсімдіктер де кездеседі[1]. Соның бірі Түктесін сіркеағаш (*Rhus tyrhina* L.) дәрілік өсімдігі. Ол көпжылдық өсімдіктердің бірі және Қазақстан территориясында көп кездеседі. Халық медицинасында антиоксидантты әсер, ағзадан артық сұйықтықты шығару, ішек микрофлорасын қалыпқа келтіру, күйіктерді, жараларды емдеу процесін жеделдету, антигельминтикалық қасиеттері, организмнен токсиндерді, ауыр металдарды шығару, жасушалардың қартаюу процесін баяулату тәрізді қасиеттерімен ерекшеленіп қолданылады[2,3]. Дәрілік өсімдік шикізаттар негізінде дәрілік препараттарды қолдануға енгізу аса маңызды болып табылады. Сол себепті отандық медициналарды өндіру, жаңа өнім алу өзекті мәселенің бірі болып отыр[4].

Жұмыстың мақсаты: Түктесін сіркеағаш (*Rhus tyrhina* L.) өсімдігінен сұйық экстракт алу технологиясын жасау

Материалдар мен әдістер. Зерттеу объектісі ретінде өсімдік шикізаты Түктесін сіркеағашының (*Rhus tyrhina* L.) жер үсті қабаттындағы келтірілген бөлігі, ал экстрагент ретінде 70% этил спирті пайдаланылды. Экстракциялау үшін перколяция әдісі таңдалды. Себебі, бұл әдіс сұйық экстрактылар алу өндірісінде көптеп қолданылады, сонымен қатар өсімдік шикізатын толығымен сығындауға және концентрациясы жоғары сұйық экстракт алуға мүмкіндік береді.

Технологиялық үрдістің мазмұны

1 кезең. Экстрагентті дайындау

70%-дық концентрациядағы экстрагент дайындау мақсатында 96%-дық концентрациядағы этил спирті және тазартылған су-ды қолдандық.

2 кезең. ДӨШ дайындау

2.1. Түктесін сіркеағаш шикізатын (жемісін) майдалау

2.2. Түктесін сіркеағаш шикізатын елеу

Елегіштен бөлшек өлшеміне дейін, диаметрі 0,3 мм болатын шайқағыш елегіш арқылы елеу.

2.3. Түктесін сіркеағаш шикізатын өлшеу

Еленген шикізатты 50г етіп таразыда өлшедік.

3 кезең. ДӨШ бөліп алуды дайындау

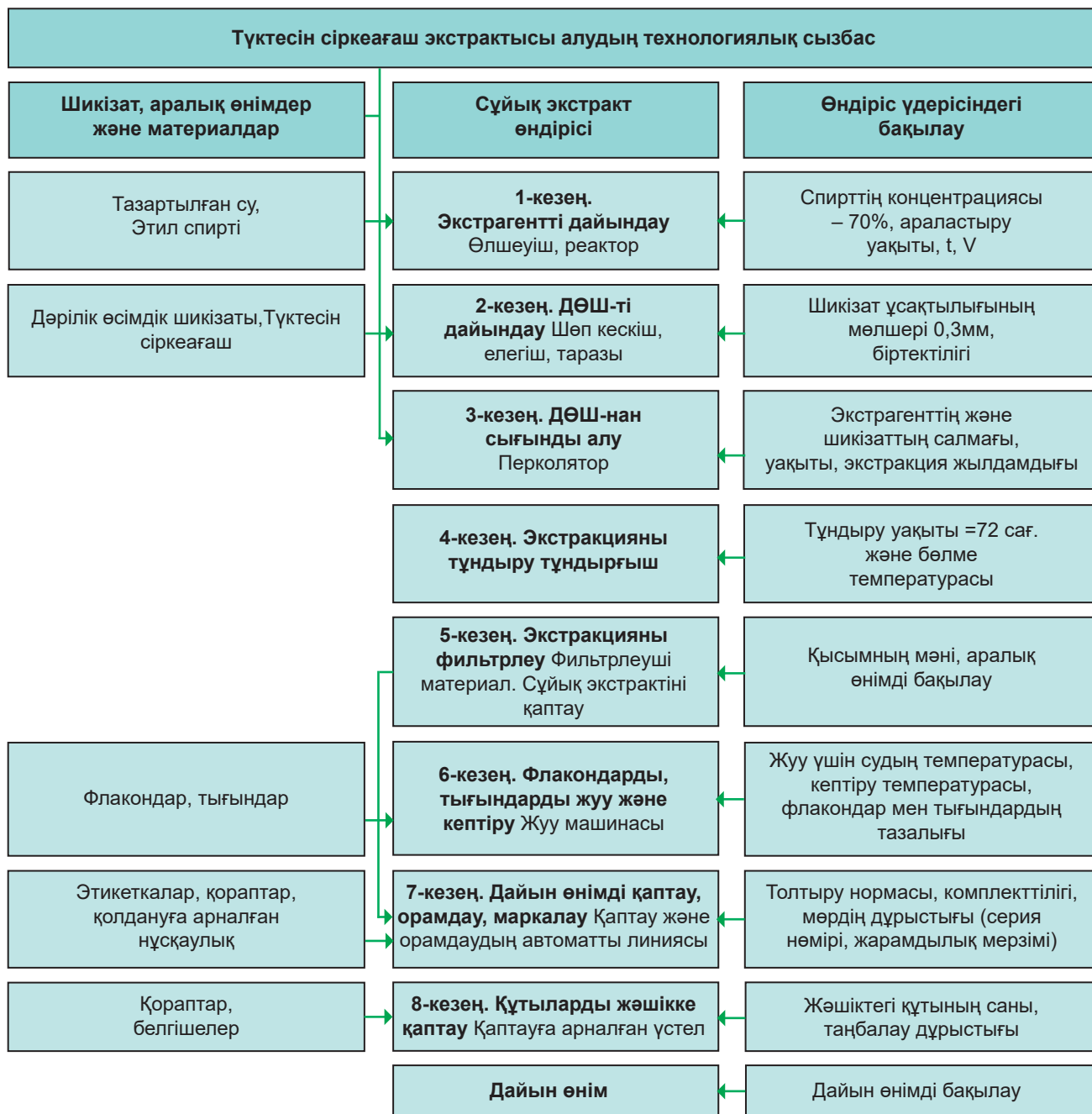
3.1. Майдаланған түктесін сіркеағаш шикізатын 70%-дық этил спиртіне батыру.

3.2. Майдаланған шикізатты экстрагентпен тұндыру

Шикізат суландырылып және ісінгеннен кейін 3-4 сағатқа шикі-

Сурет 1- Түктесін сіркеағаш (*Rhus tyrhina* L.) дәрілік өсімдік шикізатын перколяциялау процесі

Сурет 2 – Түктесін сіркеағаш (*Rhus typhina* L.) ДӨШ-нен экстракт алудың технологиялық сызбасы

затты перколяторға ұқыпты етіп салады. 72 сағатқа тұндыруды теңелшемді концентрация болғанша жүргізеді.

3.3. Перколяция

Перколятордан перколяттың сығындысын алу арқылы өлшегіштен экстрагентті береді. Перколятордан шығару жылдамдығы этил спиртін алу жылдамдығына тең болуы тиіс.

Ол перколятордың төменгі кранымен реттеледі. Ағызатын сұйықтықтың көлемі 1 сағат ішінде перколятордың жұмыс көлемінің 1/24-1/48 бөлігі болуы керек. Алынған сығынды сепараторды жинақтаушы ыдысқа жинайды және өсімдік шикізаты үстінде 10-20 мм қалыңдығы сұйықтық қабаты болады. Жүктелген перколяторды бөлме температурасында 24-48 сағат бойы тұруға қалдырылады.

4 кезең. Тұндыру арқылы бөлу

4.1. Тұндыру

Алынған сығындылар қондырғыда 1-2 күн ішінде 8°C жоғары

емес температурада сақталады.

5 кезең. Фильтрлеу арқылы бөлу

Біраз тұрған сорғыш арқылы фильтрлеуді пресс-фильтр арқылы жүргізіледі. Сүзілген сығынды контейнерде жиналады.

5.1. Аралық өнімдерді бақылау этанол (64%-дан кем емес), белсенді немесе құрамды заттардың тығыздығы (0.885-0.887), ауыр металдарға арналған сынау (0.001% аспайды) бойынша жүргізіледі.

Этанолдың мазмұны (64%) қайнау нүктесімен және дистилляция әдісімен анықталады.

6 кезең. Құтыларды жуу және кептіру

6.1. Флакондарды сабын немесе жуғыш зат ерітіндісінде суландырады. Содан кейін ағын сумен шаяды.

6.2. Осыдан кейін, құтыларды жуғыш машинаға салып қажетті жуу режиміне орнатады.

6.3. Содан кейін, ыдыстарды кептіру шкафына 80-100°C темпе-

ратурасында орналастырады.

6.4. Тығындар мен қақпақтарды ағын сумен жуып, кептіру шкафында 50°C –тан төмен температурада кептіреді.

7 кезең. Қаптау, таңбалау және дайын өнімді орамдау

7.1. Түктесін сіркеағаш тұнбасын құтыларға қаптау.

Түктесін сіркеағашының тұнбасы резеңке тығынмен және бұрандалы қалпақшамен қапталған 25 мл құтыға құю машинасы арқылы оралады.

7.2. Түктесін сіркеағаш тұнбасын құтыда таңбалау.

Жапсырма өндіруші, дайындық атауы, сериялық нөмірі, талдау нөмірі, өндірілген күні көрсетілетін құтыға бекітіледі.

8 кезең. Қорапқа орау пакеттері

8.1. Түктесін сіркеағашының тұнбалары бар флакондар картон қораптарға немесе пакет қораптарға салынады.

8.2. Әрбір қорапқа өнімнің атауы мен өндірушінің сауда белгісі белгіленеді.

Дайын өнім

Дайын өнімді бақылау орталығына жібереді.

Түктесін сіркеағаш (*Rhus typhina L.*) дәрілік өсімдік шикізатынан сұйық экстракт алудың технологиясы жасалды. Технологиялық сызбасы 2-суретте берілген.

Сұйық экстракт алу мақсатында перколяция әдісін қолдандық. Сұйық экстракт алу параметрлері: бөлме температурасы, 1:1 қатынаста, 72 сағат және экстрагент мөлшері 100 мл болды.

Нәтиже. Түктесін сіркеағаш (*Rhus typhina L.*) өсімдігінен 1:1 қатынаста перколяция әдісімен сұйық экстракт алдық.

Қорытынды. Түктесін сіркеағаш (*Rhus typhina L.*) дәрілік өсімдік шикізатынан экстрактыны бөліп алу үшін оңтайлы әдіс болып перколяция әдісі қолданылды. Нәтижесінде 70%-дық сұйық экстракт алынды. Түктесін сіркеағаш (*Rhus typhina L.*) дәрілік өсімдік шикізатынан алынған сұйық экстрактының технологиялық сызбасы жасалды.

Алынған сұйық экстрактының сапалық көрсеткіштері ҚР МФ талаптарына сай анықталады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1 Жакипбеков К.С., Датхаев У.М., Жумабаев Н.Ж., Сакипова З.Б. Современное состояние привлечения инвестиций в фармацевтическую промышленность Республики Казахстан. Современная медицина: актуальные вопросы //Сб. Ст. По материалам XXVIII междунар. Науч-практ. Конф. – Новосибирск: Изд. «СибАК», 2014. – С.108-115.
 2 Tang, Yi; Li, Xiaolan; Wu, Jinhua; Busso, Carlos Alberto The stability of various community types in sand dune ecosystems of northeastern China Revista de la Facultad de Ciencias Agrarias, vol. 49, núm. 1, 2017, pp. 105-118.
 3 Zhang HF; Liu ZL, 1994. Study on cultivation techniques and introduction of Rhus typhina in Huhehot city. Journal of Inner Mongolia Forestry College, 16(2):58-63.
 4 Bryan L. Foster and Cathy D. Collins "Colonization of successional grassland by Ulmus rubra Muhl. in relation to landscape position, habitat productivity, and proximity to seed source," The Journal of the Torrey Botanical Society 136(3), 392-402, (1 July 2009). <https://doi.org/10.3159/08-RA-120.1>
 5 Establishment in Michigan old fields. American Midland Naturalist, 142(2):229-243.
 6 Foster, S. & V. E. Tyler. 1999. Tyler's honest herbal: a sensible guide to the use of herbs and related remedies. Fourth edition. Haworth Herbal Press. New York, NY. 442 pp.

Г.Б.Әбілжан, Қ.Қ.Қожанова, С.Е.Момбеков
 НАО Казахский Национальный медицинский университет имени С.Д. Асфендиярова

G.B.Abilzhan, K.K.Kozhanova, S.E.Mombekov
 Asfendiyarov Kazakh National Medical University

ТЕХНОЛОГИЯ ПОЛУЧЕНИЯ ЖИДКОГО ЭКСТРАКТА ИЗ РАСТЕНИЙ СУМАХА ПУШИСТОГО (*RHUS TYPHINA L.*)

TECHNOLOGY FOR PRODUCING LIQUID EXTRACT FROM THE PLANTS OF RHUS (*RHUS TYPHINA L.*)

Резюме: В данной статье предусмотрен технология получения жидкого экстракта из растений сумаха пушистого (*rhus typhina l.*). Для получения жидкого экстракта в качестве экстрагента использовали 70% этиловый спирт. В качестве эффективного и оптимального метода был использован метод перколяции. **Ключевые слова:** сумах пушистый, перколяция, жидкий экстракт.

Resume: This article provides a technology for producing a liquid extract from the plants of rhus (*rhus typhina l.*). To obtain a liquid extract, 70% ethyl alcohol was used as an extractant. The percolation method was used as an effective and optimal method. **Keywords:** rhus typhina l., percolation, liquid extract.

**НАЦИОНАЛЬНЫЙ
ЦЕНТР ЭКСПЕРТИЗЫ**
лекарственных средств и медицинских изделий

ФАРМАЦИЯ
КАЗАХСТАНА